

CESTE FBiH
SANACIJA ŠTETA OD POPLAVA I MODERNIZACIJA
OKOLIŠNA I SOCIJALNA PROCJENA

Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje

Projekat:	Ceste FBiH – Sanacija šteta od poplava i modernizacija – Okolišna i socijalna procjena
Izveštaj:	Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje
Priprema:	Javno preduzeće Ceste Federacije Bosne i Hercegovine
Finansira:	Evropska banka za obnovu i razvoj
Konsultant:	Enova d.o.o. Sarajevo

Sadržaj

1	UVOD	3
1.1	OPIS I KONTEKST PREDLOŽENOG PROJEKTA	3
1.2	OPSEG DOKUMENTA	3
2	ZAKONI I PRAVILNICI	4
2.1	ZAKON O EKSPROPRIJACIJI FBiH.....	4
2.2	DRUGI RELEVANTNI ZAKONI FBiH.....	5
2.3	VAŽEĆA POLITIKA EBRD-A.....	5
2.4	NEUSKLAĐENE ODREDBE I RJEŠENJA.....	6
3	UTJECAJI PROJEKTA	8
3.1	VRSTE GUBITAKA KOJE SE MOGU OČEKIVATI TOKOM PROVEDBE PROJEKTA.....	8
3.2	SADAŠNJI STATUS PROJEKTA I PLANIRANI PROCES EKSPROPRIJACIJE	8
4	KLJUČNI PRINCIPI U POGLEDU PITANJA OTKUPA/ZAUZIMANJA ZEMLJIŠTA I NAKNADE	11
5	PRIZNATA PRAVA NA NAKNADU	12
6	OBJAVLJIVANJE INFORMACIJA I JAVNE KONSULTACIJE	17
7	PROVEDBA OKVIRA ZA OTKUP ZEMLJIŠTA I PRESELJAVANJE	18
7.1	ODGOVORNOSTI ZA PROVEDBU	18
7.2	TROŠKOVI	18
7.3	MONITORING I IZVJEŠTAVANJE	18
8	MEHANIZAM ZA PRITUŽBE	20
	DODATAK 1: SPISAK DIONICA PO PUTNIM PRAVCIMA I KANTONIMA	21
	DODATAK 2: UZORAK NACRTA PLANA OTKUPA ZEMLJIŠTA I PRESELJAVANJA	22
	DODATAK 3: UZORAK UPITNIKA ZA ANKETU O SOCIJALNOM I EKONOMSKOM STATUSU 23	
	DODATAK 4: ORGANIGRAM POSTUPANJA PO PRITUŽBAMA	30
	DODATAK 5: OBRAZAC ZA PRITUŽBE	31

1 UVOD

1.1 Opis i kontekst predloženog projekta

Javno preduzeće "Ceste Federacije Bosne i Hercegovine" (preduzeće), društvo sa ograničenom odgovornošću koje je u cijelosti u vlasništvu Vlade FBiH, pokrenulo je sveobuhvatan program za modernizaciju magistralnih puteva na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovina (FBiH) s ciljem osiguranja adekvatne i odgovarajuće putne infrastrukture do 2020.g.

Za potrebe tog projekta, preduzeće je od Vlade FBiH zatražilo da osigura kreditna sredstva od međunarodnih finansijskih institucija (MFI). Vlada FBiH je podržala ovu inicijativu za osiguranje kreditnih sredstava od MFI u iznosu do 150 miliona eura za projekat pod nazivom "Modernizacija magistralnih puteva u Federaciji Bosne i Hercegovina" (Projekat). Pored sredstava od Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), očekuje se da će preduzeće dobiti sredstva od Evropske investicijske banke (EIB) u iznosu od 50 miliona eura kao i sredstva od Svjetske banke (WB) u iznosu od 50 miliona eura.

EBRD razmatra mogućnost finansiranja Projekta putem izdavanja državne garancije. Zajmoprimac bi bilo Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovina (BiH), dok bi preduzeće bilo odgovorno za provedbu projekta u ime FBiH.

Obnova puteva uključivat će izgradnju treće trake za spora vozila, obnovu mostova i tunela, izgradnju obilaznica oko četiri grada, izgradnju puteva – unapređenje putnih elemenata u postojećem koridoru, obnovu puteva i površine puteva kao i rješavanje problema crnih tačaka na putevima. **Cjelokupni spisak dionica koje su obuhvaćene Projektom dat je u Dodatku 1** uz ovaj dokument.

Očekuje se da će Projekat pospješiti trgovinu, omogućiti razvoj turizma, doprinijeti razvoju privatnog sektora, podstaći privredni rast na regionalnom i državnom nivou i doprinijeti ekonomskoj o socijalnoj povezanosti u regiji.

Planirano je da se Projekat provede u periodu od 2015. do 2019.g. Detaljna dinamika provedbe bit će razrađena prije početka radova.

1.2 Opseg dokumenta

Preduzeće je pripremio **Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje (LARF) s ciljem strukturiranja okvira općih principa, procedura i priznatih prava** u pogledu mogućih utjecaja otkupa zemljišta za potrebe Projekta, u skladu sa zakonima koji su snazi u FBiH i zahtjevima EBRD-a, naročito provedbenim zahtjevima (PZ) iz Okolišne i socijalne politike EBRD-a (2014.)¹: *Otkup zemljišta, nedobrovoljno preseljenje i ekonomsko raseljavanje*.

Ovaj **Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje je osnov za izradu detaljnih Planova za otkup zemljišta i raseljavanje (LARP) za potrebe Projekta**, koji će biti izrađeni kada budu poznati tačna priroda i opseg otkupa zemljišta ili ograničenja na korištenje zemljišta u vezi sa Projektom. U Planovima će biti sadržani precizniji podaci o osobama pogodnim projektom, kriteriji podobnosti/prihvatljivosti koji će se primjenjivati za potrebe Projekta u skladu sa ovim Okvirom i PZ 5 EBRD-a.

U Dodatku 2 ovog dokumenta dat je uzorak spomenutog nacrtu Plana otkupa zemljišta i preseljavanja. U Dodatku 3 je sadržan uzorak upitnika za provedbu ankete o socijalnom i ekonomskom stanju.

¹ Cjelokupan tekst Politike na engleskom i službenim jezicima u upotrebi u BiH dostupan je na: <http://www.ebrd.com/news/publications/policies/environmental-and-social-policy-esp.html>

2 Zakoni i pravilnici

2.1 Zakon o eksproprijaciji FBiH

Ključne odredbe Zakona o eksproprijaciji FBiH (Službene novine FBiH, br. 70/07, 36/10 i 25/12) navedene su u daljnjem tekstu :

- **Javni interes i svrha eksproprijacije:**

Imovina se može eksproprijirati samo nakon utvrđivanja javnog interesa za projekte kojima će se postići veća korist za javnost (čl. 3. i 5.).

Eksproprijacija se može izvršiti za potrebe Federacije BiH, kantona, gradova, općina, javnih preduzeća i javnih ustanova, ako nije drugačije određeno ovim Zakonom.
- **Proces eksproprijacije:**

Uslov za pokretanje postupka eksproprijacije je postojanje dokaza da su osigurana potrebna sredstva i položena na račun u banci u visini približno potrebnoj za davanje naknade, odnosno dokaz o osiguranoj drugoj odgovarajućoj nekretnini (čl. 24.).

Postupak eksproprijacije pokreće se prijedlogom za eksproprijaciju, koji korisnik eksproprijacije dostavlja nadležnoj općini (odjel za eksproprijaciju). U prijedlogu se navode podaci o nekretnini za koju se predlaže eksproprijacija, vlasnicima nekretnine i svrha predložene eksproprijacije.

Zakonom se izričito podstiču korisnici eksproprijacije da sa vlasnikom predmetne nekretnine sporazumno riješe stjecanje prava vlasništva na nekretnini (čl. 23.). Potpisani sporazum o naknadi mora sadržati oblik i visinu naknade i rok do kojeg je korisnik eksproprijacije dužan izmiriti obavezu plaćanja (čl. 26.). Ukoliko se ne postigne dogovor o naknadi, nadležni sud odlučuje o visini (čl. 60-64.).
- **Izveštavanje i potrebe za konsultacijama:**

Pogođeni vlasnici se izvještavaju o razvoju događaja tokom cijelog procesa eksproprijacije, kao npr. o podnošenju prijedloga za eksproprijaciju (čl. 25.). Prije donošenja rješenja o eksproprijaciji, općinska služba za upravu saslušat će vlasnika nekretnine čija se eksproprijacija predlaže o činjenicama bitnim za eksproprijaciju (čl. 27.).
- **Vrste eksproprijacije:**

Eksproprijacija može biti privremena (nepotpuna) ili trajna (potpuna).

Potpuna eksproprijacija omogućava korisniku eksproprijacije da dobije pravo vlasništva na eksproprijiranoj nekretnini, dok prestaju prava vlasništva kao i druga prava ranijih vlasnika na toj nekretnini.

Nepotpunom eksproprijacijom se može uspostaviti pravo služnosti na zemljištu i objektima, kao i zakup na zemljištu na određeno vrijeme. Na kraju perioda zakupa, pravo služnosti na zemljištu se vraća ranijem vlasniku. Međutim, vlasnici koji eksproprijacijom izgube dio nekretnina imaju pravo zatražiti potpunu eksproprijaciju i odgovarajuću naknadu, ako je uslijed toga na preostalom dijelu onemogućena ili bitno pogoršana njegova dotadašnja egzistencija ili mu je onemogućeno normalno korištenje preostalog dijela nekretnine (čl. 11).
- **Naknada**

Naknada se određuje u novcu u visini tržišne vrijednosti nekretnine koja se eksproprijira (čl. 12.), na osnovu cijena nekretnina u datom području, obračunatih kao tržišna cijena koja bi se mogla postići za konkretnu nekretninu, u zavisnosti od ponude i potražnje na tržištu u vrijeme utvrđivanja cijene (čl. 46.).

U zakonu je detaljno razrađen način određivanja naknade za objekte, voćnjake i vinograde, zemljište pod šumom i drvenu masu, poljoprivredno, građevinsko i gradsko zemljište.

Naknade za osobe koje imaju formalno zakonito pravo daje se u vidu druge odgovarajuće nekretnine (čl. 45.). Međutim, naknada se može odrediti i u novcu ukoliko nije moguće naći odgovarajuću drugu

nekretninu (čl. 46.). Raniji vlasnik ima pravo i na naknadu izgubljene koristi koju bi ostvario dotadašnjim načinom iskorištavanja ekspropirane nekretnine (čl. 54.).

Lične i porodične prilike ranijeg vlasnika ekspropirane nekretnine uzet će se u obzir kao korektiv uvećanja visine utvrđene naknade ako su te prilike od bitne važnosti za materijalnu egzistenciju ranijeg vlasnika, (čl. 47.). U ovoj odredbi obnavljanju uslova za život nije ograničeno na samu naknadu izgubljene nekretnine čime se osigurava fleksibilnost na osnovu procjene lične situacije u svakom pojedinačnom slučaju.

Troškove kompenzacije snosi korisnik eksproprijacije. Isplata naknade mora se riješiti prije službenog prenosa vlasništva na ekspropiranoj imovini (čl. 31.).

▪ **Mehanizam za pritužbe**

Zakonom su propisana prava pogođenih građana na podnošenje pritužbi u različitim fazama postupka eksproprijacije, počevši sa pokretanje spora pred nadležnim sudom (npr. protiv akta o utvrđivanju javnog interesa) (čl. 16.), žalba na rješenje o eksproprijaciji (čl. 30.) te u vezi sa naknadom (čl. 6o.).

2.2 Drugi relevantni zakoni FBiH

Zakonom o stvarnim pravima (Službene novine FBiH, br. 66/13, 100/13) uređena su pitanja sticanja, korištenja, raspolaganja, zaštite i prestanka vlasničkih prava i drugih stvarnih prava i posjeda, kao i pitanja ograničavanja tih prava, pravo služnosti, prava suvlasništva i zajedničkog vlasništva, način sticanja imovinskih prava na zemlji, odnosno objektima podignutim na tuđem zemljištu.

Zakon o građevinskom zemljištu FBiH (Službene novine FBiH, br. 67/05) dozvoljava legalizaciju bespravno izgrađenih objekata na građevinskom zemljištu u državnom vlasništvu na kojem je izgrađen objekat. Ovim zakonom je omogućeno naknadno izdavanje dozvole za gradnju, od strane Općinskog vijeća, u skladu sa Zakonom o prostornom planiranju. Legalizacija bespravno izgrađenih objekata je dodatno uređena uredbama koje se donose na kantonalnom nivou a provode na općinskom nivou.

2.3 Važeća politika EBRD-a

EBRD u pogledu ovog Projekta primjenjuje svoju Okolišnu i socijalnu politiku (2014.). Otkup zemljišta, nedobrovoljno preseljavanje i ekonomsko raseljavanje obuhvaćeni su Provedbenim zahtjevom (PZ) 5 ove Politike. Primjena ovog PZ predstavlja podršku i u skladu je sa univerzalnim poštivanjem i ostvarivanjem ljudskih prava i sloboda i konkretno prava na adekvatan stambeni prostor i kontinuirano unapređenje uslova života. Glavni zahtjevi PZ 5 su sljedeći:

- Podstiču se dogovorena rješenja u cilju izbjegavanja eksproprijacije i eliminacije potrebe da se koriste ovlasti nadležnih organa za prisilnu deložaciju osoba;
- Treba razmotriti mogućnost svih izvodivih alternativnih rješenja za projekat kako bi se izbjeglo ili svelo na najmanju moguću mjeru fizičko, odnosno ekonomsko raseljavanje, istovremeno vodeći računa o okolišnim, socijalnim i ekonomskim troškovima i prednostima;
- Obavezno je tražiti mišljenje pogođenih osoba i one moraju biti uključene od najranije faze sve do aktivnosti preseljavanja kako bi se omogućilo njihovo blagovremeno i kompetentno učešće u donošenju odluka koje se tiču preseljavanja;
- Obavezno je provođenje polazne procjene socijalnog i ekonomskog statusa osoba pogođenih projektom, uključujući procjenu utjecaja koji se tiče otkupa zemljišta i ograničenog korištenja zemljišta, a za svaki projekat se mora provesti detaljan popis;
- Svim raseljenim osobama i zajednicama bit će ponuđena naknada za gubitak imovine po punoj odgovarajućoj cijeni i druga pomoć u cilju ponovnog uspostavljanja, i po mogućnosti poboljšanja njihovog životnog standarda, odnosno sredstava za život na nivo na kojem su bili prije preseljenja;
- Potrebno je uspostaviti žalbeni mehanizam u najranijoj mogućoj fazi procesa kako bi se blagovremeno primila i riješile sve žalbe u pogledu kompenzacije i preseljenja koja dostave raseljene osobe, odnosno članovi zajednica na čijoj teritoriji se planira gradnja;

Ceste FBiH – Sanacija šteta od poplava i modernizacija – Okolišna i socijalna procjena
Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje

- Proces preseljavanja i obnove sredstava za život bit će predmet monitoringa uz učešće ključnih interesnih grupa kao što su pogođene zajednice.

2.4 Neusklađene odredbe i rješenja

U Tabeli 1 koja slijedi ukratko su navedeni nedostaci i rješenja relevantni za Projekat o kojima je riječ u dokumentu Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje.

Tabela 1: Pregled neusklađenih odredbi i rješenja relevantnih za Projekat

Problem	Odredbe Zakona o eksproprijaciji FBiH	Zahtjev EBRD-a	Mjere koje treba preduzeti u cilju uklanjanja nedostatka
preseljavanje planiranje i provedba	Jedini uslov je provedba Elaborata o eksproprijaciji kao polaznog popisa, nema izričitog zahtjeva koji se odnosi na ankete o socijalnom i ekonomskom stanju ili izradu planova preseljavanja	Popis i polazna procjena socijalne i ekonomske situacije se moraju provesti, a akcioni plan preseljavanja se mora izraditi i provesti	Planovi otkupa zemljišta i preseljavanja (LARP) za potrebe Projekta bit će izrađeni kad budu poznati tačna priroda i opseg otkupa zemljišta ili ograničenja prava na korištenje zemljišta u vezi sa Projektom, i bit će proveden detaljni popis i anketa o socijalnoj i ekonomskoj situaciji.
naknada za neformalne vlasnike i korisnike imovine	priznaje samo formalne vlasnike nekretnina	moraju biti priznata i uzeta u obzir kako formalna tako i neformalna prava na imovinu	U slučaju gdje vlasništvo na imovini koja je predmet eksproprijacije nije formalno, bit će primijenjene odredbe Matrice o priznatim pravima (Table 3 LARF-a). Osobe koje nemaju pravo vlasništva ne zemljištu, a koje su obuhvaćene trajnim otkupom zemljišta neće dobiti naknadu za zemljište, ali će dobiti naknadu za imovinu na tom zemljištu. Posjednici i korisnici zemljišnih parcela obuhvaćenih građevinskim radovima dobit će naknadu za svu imovinu na zemljištu koja je oštećena tim radovima.
naknada za gubitak prihoda od djelatnosti	samo formalni vlasnici privrednih objekata imaju pravo na kompenzaciju svih gubitaka prihoda do trenutka kad budu u mogućnosti u obnoviti privrednu djelatnost u punom obimu	moraju biti priznata i uzeta u obzir kako formalna tako i neformalna prava	U slučaju neke neformalne djelatnosti, bit će primijenjene odredbe iz Matrice o priznatim pravima (Tabela 3 LARF-a). Preduzeće će pomoći takvom privrednom subjektu da regulira svoj status, takav subjekat će dobiti naknadu za svaki poslovni gubitak koji pretrpi uslijed građevinskih radova (smanjen prihod ili gubitak prihoda uslijed ograničenog pristupa).
određivanje naknade u odgovarajućoj	naknada se određuje prema tržišnoj vrijednosti	naknada se određuje u skladu sa ukupnim odgovarajućim troškovima	Osobe pogođene trajnim gubitkom zemljišnih parcela dobit će naknadu u punom

Ceste FBiH – Sanacija šteta od poplava i modernizacija – Okolišna i socijalna procjena
Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje

Problem	Odredbe Zakona o eksproprijaciji FBiH	Zahtjev EBRD-a	Mjere koje treba preduzeti u cilju uklanjanja nedostatka
vrijednosti			odgovarajućem iznosu (tržišna vrijednost imovine u skladu sa odredbama Zakona o eksproprijaciji uvećanu za transakcijske troškove u vezi sa vraćanjem te imovine).
ugroženi pojedinci i grupe	nema posebnih mjera koje se odnose na ugrožene grupe osim povećanja naknade na osnovu „lične i porodične situacije ranijeg vlasnika “	posebnu pažnju treba posvetiti ugroženim grupama	Biće utvrđene ugrožene osobe i odgovarajuće mjere uključene u LARP-ove. Pristup informacijama i pomoć za ugrožene osobe omogućit će Preduzeće u skladu sa njihovim posebnim potrebama, uz podršku od općinskih službi nadležnih za socijalnu zaštitu, raseljene osobe i izbjeglice.
mehanizam za pritužbe	nema zahtjeva za uspostavljanje posebnog mehanizma vezanog za Projekat	mora biti uspostavljen poseban mehanizam za pritužbe u vezi sa Projektom	U okviru Plana uključivanja interesnih grupa (SEP) bit će uspostavljen postupak za podnošenje pritužbi i uključen u LARF, a provodit će ga Preduzeće.
monitoring provedbe preseljavanja	nisu predviđene posebne procedure za monitoring	U planu preseljavanja moraju biti utvrđena rješenja za praćenje preseljavanja	Monitoring će provoditi Preduzeće kako je predviđeno u ESMP-u i ovom LARF-u.

3 Utjecaji projekta

3.1 Vrste gubitaka koje se mogu očekivati tokom provedbe projekta

Očekuje se da će ovaj Projekat uključivati aktivnosti otkupa zemljišta i preseljavanja, naročito za potrebe izgradnje obilaznica. Tačan opseg tih aktivnosti će međutim biti poznat nakon provedbe elaborata eksproprijacije u skladu sa odredbama Zakona o eksproprijaciji FBiH. Projekat će osigurati mogućnosti mele preorijentacije u cilju izbjegavanja otkupa zemljišta u mjeri u kojoj je to moguće.

Zauzimanje zemljišta može biti:

- trajno ("potpuna eksproprijacija"): u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji FBiH, potpuna eksproprijacija omogućava korisniku da dobije pravo vlasništva na nekretnini koja je predmet eksproprijacije, a pravo ranijeg vlasnika na nekretninu kao i druga prava na toj nekretnini prestaju, ili
- privremeno ("nepotpuna eksproprijacija"): u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji FBiH, nepotpunom eksproprijacijom korisnik stiče pravo služnosti na zemljištu i objektima, kao i zakup zemljišta na određeno vrijeme. Na kraju perioda zakupa, pravo služnosti se vraća ranijem vlasniku. Vrste gubitka povezane sa takvim zauzimanjem zemljišta uključuju gubitak prava služnosti, gubitak godišnjih i višegodišnjih usjeva, i gubitak prihoda od djelatnosti tokom perioda izgradnje.

Također postoje izgledi da će biti neophodno privremeno zauzimanje privatnih parcela zemljišta za potrebe izgradnje prilaznog puta i smještaj osoblje, mašina i materijala. Te parcele će biti određene po završetku glavnog idejnog projekta, u kojem će biti tačno utvrđene lokacije za potrebe projekta.

Detaljne informacije o pogođenim osobama i imovini bit će navedene u Planovima otkupa zemljišta i preseljavanja nakon provedbe detaljnog popisa i analize o socijalnoj i ekonomskoj situaciji.

3.2 Sadašnji status Projekta i planirani proces eksproprijacije

Preduzeće je za neke dionice okončalo aktivnosti eksproprijacije, kako je navedeno u Tabeli 2. Postupak je proveden u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji FBiH.

Postupak eksproprijacije za preostale dionice nije pokrenut. U ovoj fazi Projekta, nema dostupnih podataka o ukupnom očekivanom opsegu zauzimanja zemljišta, vrsti zemljišta koje će biti zauzeto ili vlasničkim odnosima, budući da tek treba utvrditi pravce planiranih puteva. Informacije navedene u daljem tekstu za svaku dionicu predstavljaju procjenu na osnovu zapažanja prilikom izlazaka na teren obavljenih tokom izrade ovog Okvira. Trenutno se procjenjuje da će otkupom zemljišta biti pogođeno oko 28 stambenih objekata (kuća) i dva poslovna objekta. Tokom terenskih posjeta nisu utvrđene naročito ugrožene grupe ili osobe.

Postupak formalne eksproprijacije za ove dionice pokrenut će Preduzeće (kao korisnik eksproprijacije) podnošenjem prijedloga za eksproprijaciju nadležnim općinama (budući da su općine nadležni organ za provedbu postupka eksproprijacije) nakon što osiguraju procjenu o iznosu sredstava za eksproprijaciju². Nakon formalnog pokretanja postupka, općine će odabrati nezavisne sudske vještake za procjenu imovine.

Tabela 2. Status aktivnosti eksproprijacije po dionicama

Ceste FBiH – Sanacija šteta od poplava i modernizacija – Okolišna i socijalna procjena
Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje

Dionica / Građevinski radovi	Status aktivnosti eksproprijacije	Opis
Mostarska obilaznica / Završetak dionice Međine-Miljkovići	Eksproprijacija završena	Postupak eksproprijacije završen i obuhvatio je zauzimanje 192 parcele poljoprivrednog zemljišta u privatnom vlasništvu (nije bilo potrebe za fizičkim preseljavanjem). Otkup zemljišta provelo je Preduzeće (kao korisnik eksproprijacije) u skladu sa odredbama Zakona o eksproprijaciji FBiH.
Novi Travnik (BNT) / Završetak izgradnje obilaznica	Eksproprijacija završena	Postupak eksproprijacije završen i obuhvatio je otkup 1 ruševne kuće i 2 zemljišne parcele (nije bilo potrebe za fizičkim preseljavanjem, budući da kuća koja je predmet eksproprijacije nije korištena za stanovanje). Otkup zemljišta provelo je Preduzeće (kao korisnik eksproprijacije) u skladu sa odredbama Zakona o eksproprijaciji FBiH.
Grude (priključak M6 i R420) / Izgradnja sjeverne obilaznice	Još nije započeta	Postupak eksproprijacije još nije pokrenut i nije izrađen elaborat eksproprijacije. Ne očekuje se fizičko preseljavanje ili ekonomsko raseljavanje, budući da su najbliže kuće i poslovni objekti udaljeni ≥ 100 m od planiranog puta. Broj zemljišnih parcela koje će biti predmet eksproprijacije bit će poznat nakon izrade elaborata eksproprijacije.
Živinice 1 – Vitalj / Rekonstrukcija nagiba, izgradnja trake za spora vozila Stupari-Vitalj	Još nije započeta	Postupak eksproprijacije još nije pokrenut i nije izrađen elaborat eksproprijacije. Ne očekuje se fizičko preseljavanje ili ekonomsko raseljavanje, budući da će se izgradnja treće trake (za spora vozila) odvijati uz postojeću cestu. Broj zemljišnih parcela koje će biti predmet eksproprijacije bit će poznat nakon izrade elaborata eksproprijacije.
Tuzla (južna obilaznica) / Nastavak izgradnje	Još nije započeta	Postupak eksproprijacije još nije pokrenut i nije izrađen elaborat eksproprijacije. Na pravcu planirane obilaznice nalazi se oko 20 kuća, a nema privrednih subjekata. Broj zemljišnih parcela koje će biti predmet eksproprijacije bit će poznat nakon izrade elaborata eksproprijacije.
Izačić-Kamenica / Izgradnja ceste koje je povezana sa planiranom bihaćkom obilaznicom	Još nije započeta	Elaborat eksproprijacije izrađen je 2008.g. (i utvrđene su 283 zemljišne parcele za eksproprijaciju), ali je taj elaborat sada zastario. Aktivnosti na eksproprijaciji još nisu započele. Ne očekuje se fizičko preseljavanje ili ekonomsko raseljavanje, budući da se najbliže kuće nalaze na udaljenosti od oko 50 m od planirane obilaznice, a nema privrednih djelatnosti. Tačan broj zemljišnih parcela koje će biti predmet eksproprijacije bit će poznat nakon ažuriranja elaborata eksproprijacije iz 2008.g.
Bihać – Bosanska Krupa / Izgradnja ceste L=6.3 km	Još nije započeta	Postupak eksproprijacije još nije pokrenut i nije izrađen elaborat eksproprijacije. Na pravcu planiranog puta se nalaze 3 kuće, a nema privrednih subjekata. Broj zemljišnih parcela koje će biti predmet eksproprijacije bit će poznat nakon izrade elaborata eksproprijacije.
Kaonik – Gromiljak / Završetak rekonstrukcije puta Busovača-Druga, L=oko. o.85 km; Rekonstrukcija krivine "Delfina" L=oko 1 km; Završetak rekonstrukcije Jehovac-Brestovsko	Još nije započeta	Eksproprijacija će biti potrebna samo za rekonstrukciju krivine "Delfina" u dužini od oko 1 km. Postupak eksproprijacije još nije pokrenut i nije izrađen elaborat eksproprijacije. Na potezu od oko 20 m od planiranog mjesta rekonstrukcije krivine nalazi se oko 20 kuća i 5 ili manje privrednih subjekata. Opseg planirane eksproprijacije još nije utvrđen.

² Član 24. Zakona o eksproprijaciji propisuje da je za pokretanje postupka eksproprijacije potreban dokaz da su osigurana potrebna sredstva i položena kod banke u visini približno potrebnoj za davanje naknade za nekretnine predložene za eksproprijaciju i troškove postupka eksproprijacije, odnosno dokaz o osiguranoj drugoj odgovarajućoj nekretnini.

Ceste FBiH – Sanacija šteta od poplava i modernizacija – Okolišna i socijalna procjena
 Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje

Dionica / Građevinski radovi	Status aktivnosti eksproprijacije	Opis
Nević Polje – Kaonik / Rekonstrukcija mosta preko rijeke Bila u Staroj Bili	Još nije započeta	Možda će biti premješten jedan privredni subjekat, što će biti potvrđeno nakon izrade glavnog Idejnog rješenja Projekta. Postupak eksproprijacije još nije pokrenut i nije izrađen elaborat eksproprijacije.
Bugojno / Izgradnja obilaznice	Još nije započeta	Izrađen je elaborat eksproprijacije ali se smatra neadekvatnim budući da je pravac promijenjen tokom same izrade elaborata. Eksproprijacija još nije započela. Na pravcu planirane obilaznice nalaze se 2 kuće, a nema privrednih subjekata. Broj zemljišnih parcela koje će biti predmet eksproprijacije bit će poznat nakon izrade elaborata eksproprijacije.
Donji Vakuf / Izgradnja obilaznice	Još nije započeta	Postupak eksproprijacije još nije pokrenut i nije izrađen elaborat eksproprijacije. Na pravcu planirane obilaznice nalaze se 3 kuće i 1 privredni subjekat (jedan poslovni objekat i dio zemljišta). Broj zemljišnih parcela koje će biti predmet eksproprijacije bit će poznat nakon izrade elaborata eksproprijacije.

4 Ključni principi u pogledu pitanja otkupa/zauzimanja zemljišta i naknade

Preduzeće se obavezalo na poštivanje sljedećih principa u pogledu otkupa zemljišta i naknade, i tih će se principa pridržavati tokom trajanja provedbe projekta:

1. **Otkup zemljišta bit će provođen u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji FBiH, Okolišnom i socijalnom politikom EBRD-a iz 2014. i Provedbenim zahtjevom 5 (*Otkup zemljišta, nedobrovoljno preseljavanje i ekonomsko raseljavanje*), ovim Okvirom za otkup i preseljavanje i dobrom međunarodnom praksom.**
2. Sve pogođene osobe bit će izvještavane i s njima će se obavljati konsultacije tokom pripreme i provedbe Projekta. Običi će se vi vlasnici, posjednici i korisnici s ciljem davanja objašnjenja postupka otkupa zemljišta i načina na koji će otkup utjecati na njihovo zemljište, kako bi se osigurala prilika za manje preorijentacije u cilju što manjeg utjecaja i ometanja.
3. **Detaljni Planovi otkupa zemljišta i preseljavanja (LARP) u skladu sa PZ 5 bit će izrađeni za svaki dio Projekta za koji je predviđena eksproprijacija zemljišta, fizičko preseljavanje stanovništva, ili gubitak prihoda uslijed promjena u korištenju zemljišta ili pristupa resursima.** Svaki taj Plan će biti predmet javnih konsultacija. Ovi Planovi će biti zasnovani na pouzdanim ažuriranim informacijama i uključivat će osnovne podatke o Projektu, utjecajima Projekta, pogođenim osobama i nekretninama, pravima za sve kategorija pogođenog stanovništva, te obuhvatiti sva pravna pitanja koja se tiču preseljavanja ili neusklađenosti između domaćih zakona i PZ 5. Svaki LARP će također sadržavati detaljan budžet i vremenske okvire.
4. Polaznom anketom o socijalnom i ekonomskom statusu i popisom za svaki LARP bit će utvrđeni kako formalni tako i neformalni korisnici zemljišta/nekretnina, kao i ugrožene osobe/domaćinstva, kao što su samohrane majke, udovice i udovci, invalidne osobe, ili osobe koje žive u izuzetno siromašnim uslovima.
5. **Krajnji rok za utvrđivanje podobnosti** (kako za formalne tako i neformalne vlasnike/korisnike zemljišta) bit će **datum za podnošenje prijedloga za eksproprijaciju od strane Preduzeća** u svojstvu korisnika eksproprijacije nadležnoj općini. Osobe koje se nasele u područje obuhvaćenom Projektom nemaju pravo ni na koju vrstu naknade. Krajnji rok će biti objelodanjen i javno objavljen u medijima i na konsultativnim sastancima u relevantnim pogođenim zajednicama.
6. **Sve osobe** koje u trenutku krajnjeg roka **imaju status vlasnika, posjednika i korisnika pogođenog zemljišta**, bez obzira na to da li im je u potpunosti priznato pravo vlasništva, **ispunjavaju uslove za primanje naknade, odnosno pomoći**, kako je navedeno u Matrici o priznatim pravima (Tabela 3 u ovom dokumentu).
7. **Naknada za privremeno zauzimanje zemljišta za potrebe izgradnje bit će data** u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji BiH, kako je predviđeno u Matrici o priznatim pravima (Tabela 3 u ovom dokumentu).
8. **Životni standard, odnosno sredstva za život pogođenih osoba bit će**, u što kraćem periodu, **ponovno uspostavljeni i po mogućnosti poboljšani.**

9. **Službena procjena vrijednosti imovine/poboljšanja na zemljištu bit će provedena od strane određenih ovlaštenih procjenitelja, koji će biti odabrani putem postupka javne nabavke.**
10. Naknada će biti osigurana prije preseljavanja ili nametanja ograničenog pristupa. Razgovori i pregovori u vezi sa **isplatom naknada u novcu bit će bit će vođeni sa vlasnicima i svim pogođenim članovima** domaćinstava. Naknada u novcu bit će isplaćena u cijelosti ili u ratama prema dogovoru sa vlasnicima i pogođenim članovima domaćinstava te u skladu sa ugovorima, na račun u banci koji naznače vlasnici u dogovoru sa svim pogođenim članovima domaćinstava.
11. Sve osobe i zajednice pogođene Projektom bit će redovno izvještavane i s njima će se obavljati konsultacije kako bi se omogućilo njihovo blagovremeno učešće u postupku donošenja odluka koje se tiču preseljavanja. **Pristup informacijama i pomoć za ugrožene osobe /domaćinstva osigurat će Preduzeće** u skladu sa konkretnim potrebama, a na osnovu provjere koju će provesti u svakom pojedinom slučaju uz pomoć nadležnog općinskog tijela za socijalnu pomoć.³
12. Biće će uspostavljen djelotvoran mehanizam za pritužbe radi blagovremenog prijema i rješavanja konkretnih pitanja od interesa u vezi sa naknadom i preseljavanjem koje postave raseljene osobe.
13. Preduzeće će **pratiti provedbu otkupa/zauzimanja zemljišta i proces ponovnog uspostavljanja sredstava za život** kako putem internih, zvaničnih institucionalnih rješenja, tako i putem nezavisnog eksternog posmatrača.

5 Priznata prava na naknadu

U Tabeli 3 u daljem tekstu dat je pregled priznatih prava na naknadu za različite kategorije osoba i nekretnina koje ispunjavaju uslove.

³ Indikativni spisak aktivnosti uključuje: zasebne sastanke sa pojedincima radi razjašnjavanja kriterija za ispunjavanje uslova i sticanje priznatih prava, postupak plaćanja (tz. kako bi se osiguralo da svi budu dobro upoznati sa dokumentima u vezi sa naknadom i postupkom isplate), pomoć u periodu nakon isplate naknade u cilju osiguranja novca od naknade i smanjenja rizika od zloupotrebe ili pljačke.

Ceste FBiH – Sanacija šteta od poplava i modernizacija – Okolišna i socijalna procjena
Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje

Tabela 3. Konkretna priznata prava na naknadu

Vrsta prava ili imovine pogođene projektom, ili gubitka	Važeći zakonski okvir / politika	Priznata prava	Procesni i konkretni uslovi
Gubitak stambenog objekta (vlasnici)	Zakon o eksproprijaciji FBiH Politika EBRD-a	Odgovarajuća nekretnina slične veličine i karakteristika ili Naknada u novcu u odgovarajućoj visini vrijednosti imovine ⁴ + Dodatak za preseljavanje i naknada za druge troškove koji nastanu preseljavanjem	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prenos imovinskih prava putem prijateljskog sporazuma ili postupka eksproprijacije u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji ▪ Davanje naknade u zamjenskoj vrijednosti u skladu sa Politikom EBRD-a.
		Vlasnici sa zemljišnim parcelama koje su djelimično pogođene: Naknada za gubitak poljoprivrednog zemljišta i druge imovine i zahvaćenom području + Pravo na podnošenje zahtjeva za potpunu eksproprijaciju parcela i odgovarajuću naknadu	
Gubitak bespravno izgrađenog stambenog objekta (podignutog bez građevinske dozvole na <u>vlastitoj</u> zemljišnoj parceli)	Zakon o eksproprijaciji FBiH Zakon o stvarnim pravima FBiH Politika EBRD-a	<i>Pod uslovom uspješne legalizacije:</i> Isto kao i formalni vlasnici	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ukoliko nije moguća legalizacije, prenos imovine, odnosno osiguranje naknade putem prijateljskog sporazuma
		<i>Ukoliko legalizacija nije moguća:</i> Naknada za zemljište u visini tržišne vrijednosti + Pogođena osoba ima pravo da bira između i) uzimanja građevinskog materijala ili ii) naknade u novcu u visini građevinske vrijednosti objekta + Dodatak za preseljenje i naknada drugih troškova vezanih za preseljavanje	

⁴ Odgovarajuća vrijednost označava tržišnu vrijednost imovine uz troškove postupka sticanja druge nekretnine, kao što su porezi, upis u zemljišne knjige.

Ceste FBiH – Sanacija šteta od poplava i modernizacija – Okolišna i socijalna procjena

Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje

Vrsta prava ili imovine pogođene projektom, ili gubitka	Važeći zakonski okvir / politika	Priznata prava	Procesni i konkretni uslovi
Gubitak bespravno izgrađenog stambenog objekta (podignutog bez građevinske dozvole <u>na tuđoj zemljišnoj parceli ili parceli u državnom vlasništvu</u>)	Zakon o eksproprijaciji FBiH Zakon o stvarnim pravima FBiH Politika EBRD-a	Naknada u novcu vlasnicima u visini odgovarajuće vrijednosti zemljišnih parcela u privatnom vlasništvu + Pogođena osoba ima pravo da bira između i) uzimanja građevinskog materijala ili ii) naknade u novcu u visini građevinske vrijednosti objekta + Dodatak za preseljavanje vlasniku objekta	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prenos imovinskog prava, odnosno naknada putem prijateljskog sporazuma ▪ Osiguranje korištenja alternativnog smještaja od strane nadležnog organa, uz osiguranje uživanja posjeda, ukoliko korisnik nema nikakav ili nema stabilan izvor prihoda i njegova/njena porodica nema druge imovine u vlasništvu
Gubitak zemljišne parcele (1. korisnici i 2. Osobe pogođene Projektom (koje nemaju formalno pravo vlasništva))	Politika EBRD-a	1. Istovjetna površina zemljišta pod zakupom za period zakupa koji nije istekao ili nadoknada za period zakupa koji nije istekao uz naknadu za svako poboljšanje (kao što je navodnjavanje ili objekti) koje je podignuto na zemljištu; naknada se plaća u visini vrijednosti zemljišta 2 – Osobe pogođene Projektom bez formalnog prava vlasništva na zemljištu koje su u posjedu površine u vrijeme krajnjeg roka neće dobiti naknadu za zemljište, ali će dobiti naknadu za svaki objekat ili drugu imovinu na zemljištu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osiguranje naknade koja se daje u skladu sa Politikom EBRD-a
Privremeno zauzimanje zemljišta i gubici	Zakon o eksproprijaciji FBiH Politika EBRD-a	<u>Vlasnici:</u> Pogođeno zemljište i infrastrukture bit će ponovno vraćeni u stanje u kakvom su bili prije početka projekta + Naknade u novcu za privremeno zauzimanje zemljišta u visini zakupnine po tržišnoj vrijednosti + Naknada za izgublenu imovinu (kao što su objekti, stabla) + Naknada u visini tržišne cijene za gubitak neto prihoda od narednih usjeva koji se ne mogu zasaditi tokom trajanja privremenog zauzimanje (npr. naknada za izgublenu žetvu po prosječnoj stopi prinosa po hektaru .	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Privremeni posjed zemljišta, a za svaku štetu na imovini se daje naknada u skladu sa članom 57. Zakona o eksproprijaciji. Neformalni korisnici/posjednici zemljišnih parcela koji su pogođeni privremenim gubicima nemaju pravo na naknadu u novcu za privremeno zauzimanje zemljišta na osnovu Zakona o eksproprijaciji, ali će dobiti naknadu za svaki gubitak i štetu koja nastane na imovini/žetvama na zemljištu koje je u vlasništvu takvih korisnika, uključujući naknadu za gubitak žetve. ▪ Naknada za štete nastale tokom perioda privremenog zauzimanje u visini vrijednosti materijala i rada bez odbitaka za amortizaciju ili materijale koji se mogu popraviti

Ceste FBiH – Sanacija šteta od poplava i modernizacija – Okolišna i socijalna procjena

Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje

Vrsta prava ili imovine pogođene projektom, ili gubitka	Važeći zakonski okvir / politika	Priznata prava	Procesni i konkretni uslovi
		<p align="center"><u>Neformalni korisnici/posjednici:</u> Pogođeno zemljište i infrastruktura bit će vraćeni u stanje u kakvom su bili prije Projekta + Naknada u novcu za izgubljenu imovinu (kao što su objekti i stabla) + Naknada u visini tržišne vrijednosti za gubitak neto prihoda d narednih usjeva koje se nisu mogli posijati tokom trajanja privremenog posjeda (tj. naknada za gubitak žetve po prosječnoj stopi prinosa po hektaru)</p>	
Gubitak služnosti	Zakon o eksproprijaciji FBiH	Naknada za umanjenu tržišnu vrijednost imovine + Naknada za sve štete nastale na imovini	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Naknada za ustanovljenje služnosti na imovini u privatnom vlasništvu daje se u skladu sa čl. 56 Zakona o eksproprijaciji
Gubitak godišnjih usjeva (vlasnik zemljišta, posjednik ili korisnik)	Zakon o eksproprijaciji FBiH Politika EBRD-a	Pravo na sabiranje usjeva i branje plodova ili (ukoliko sabiranje usjeva i branje plodova nije moguće) Naknada u novcu za žetvu na godišnjem nivou u odgovarajućoj visini vrijednosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Naknada u novcu za usjeve i plodove daje se samo ukoliko se godišnji usjevi ne mogu sabrati i plodovi pobrati prije eksproprijacije, u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji (čl. 55). Ukoliko to nije moguće (tj. usjevi još nisu sazreli), vlasniku/korisniku zemljišta pripada pravo na naknadu u novcu u punom iznosu vrijednosti usjeva, uz odbitak troškova koje bi imao do žetve ili berbe. ▪ U mjeri u kojoj je to moguće, otkup ili stupanje u posjed zemljišta bit će određeno tako da omogući sabiranje svih usjeva i branje svih plodova prije početka građevinskih radova, bez obzira na to u kojoj su fazi razvoja
Gubitak višegodišnjih usjeva (vlasnik zemljišta, posjednik ili korisnik)	Zakon o eksproprijaciji FBiH Politika EBRD-a	Pravo na branje voće, povrća i sl. + Naknada u novcu za višegodišnja stabla i biljke u odgovarajućoj visini vrijednosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Naknada uključuje sva stabla i biljke, a sudski vještak će procijeniti vrijednost u zavisnosti od starosti, vrste i sl. (čl. 50 Zakona o eksproprijaciji) ▪ Ukoliko se na mogu sabrati usjevi višegodišnjih biljaka, vlasniku pripada pravo na naknadu u novcu za očekivane usjeve, u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji ▪ Višegodišnji usjevi i stabla bit će procijenjena u odgovarajućoj visini vrijednosti (određivanje pune vrijednosti uključuje urod usjeva tokom jedne godine, troškove ponovnog uspostavljanja zasada (sadni materijal, priprema tla, đubriva i sl.), kao i izgubljeni prihod tokom perioda potrebnog za ponovno uspostavljanje usjeva) ▪ Zamjenska vrijednost za vrste tehničkog drveta trebala bi biti u

Ceste FBiH – Sanacija šteta od poplava i modernizacija – Okolišna i socijalna procjena

Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje

Vrsta prava ili imovine pogođene projektom, ili gubitka	Važeći zakonski okvir / politika	Priznata prava	Procesni i konkretni uslovi
			visini tržišne vrijednosti rezane građe. Ukoliko vlasnik ne može porezati stabla prije stupanja u posjed parcele korisnika eksproprijacije, princip naknade će biti sličan principu koji se koristi za godišnje usjeve, uzimajući u obzir tržišnu vrijednost izgubljene drvene građe.
Gubitak mjesta privredne djelatnosti (poslovni objekat)	Zakon o eksproprijaciji FBiH Politika EBRD-a	<p><u>Formalni privredni subjekti:</u> Isto kao i za stambene objekte</p> <hr/> <p><u>Neformalni privredni subjekti:</u> Pomoć neformalnim privrednim subjektima u reguliranju statusa + Naknada za građevinsku vrijednost objekta i osiguranje adekvatne alternativne lokacije u zakup u cilju omogućavanja privrednom subjektu da nastavi poslovne djelatnosti na drugom mjestu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Naknada za neformalne poslovne subjekte nije predviđena u domaćim zakonima, i ti poslovni subjekti će biti pojedinačno konsultirani i bit će im pružena besplatna pravna pomoć za reguliranje statusa kako bi se omogućilo davanje naknade prema Zakonu o eksproprijaciji
Gubitak prihoda od poslovne djelatnosti (formalni i neformalni privredni subjekti)	Zakon o eksproprijaciji FBiH Politika EBRD-a	<p>Naknada za gubitak prihoda koji je nastao kao posljedica aktivnosti Projekta do potpunog ponovnog uspostavljanja poslovne djelatnosti, procjenjuje se za svaki pojedini i slučaj zasebno (na osnovu računovodstvenih izvještaja ili drugih relevantnih dokumenata) + Naknada za svaki trošak tranzicije (npr. trošak prenosa ili ponovne instalacije pogona, mašinerije ili druge opreme) + Pomoć neformalnim privrednim subjektima u reguliranju statusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Naknada za neformalne poslovne subjekte nije predviđena u domaćim zakonima, i ti poslovni subjekti će biti pojedinačno konsultirani i bit će im pružena besplatna pravna pomoć za reguliranje statusa kako bi se omogućilo davanje naknade prema Zakonu o eksproprijaciji

6 Objavljivanje informacija i javne konsultacije

Zahtjev za objavljivanjem informacija i provođenjem javnih konsultacija postavljen je u Planu uključivanja interesnih grupa (SEP) koji je pripremio preduzeće u cilju jačeg uključivanja interesnih grupa tokom cijelog trajanja Projekta, kao i provedbe uključivanja interesnih grupa u skladu sa važećim zakonima na lokalnom nivou i zahtjevima EBRD-a.

Jedinica za provedbu Projekta (PIU) je, zajedno sa predstavnicima općinskih službi nadležnih za eksproprijaciju, odgovorna za komunikaciju sa zajednicom, osobama pogođenim projektom i predstavnicima tijela lokalne zajednice.

Preduzeće će provesti javne konsultacije i javno objaviti informacije o najvažnijim pitanjima relevantnim za projekat. Sve interesne grupe bit će blagovremeno obaviještene o opsegu Projekta i podacima o kontakt osobama za dodatne informacije, kao i raspoloživim javno dostupnim dokumentima, putem web stranica preduzeće i BIHAMK-a⁵ (<http://www.jpafbih.ba/ba/> i <http://bihamk.ba/>).

Predstavnici općinskih tijela nadležnih za eksproprijaciju običi će sva domaćinstva i poslovne subjekte koji su direktno pogođeni i pružiti im informacije o načinu na koji će Projekat utjecati na njihovu imovinu, o tačnom pravcu puta u pogledu svake zemljišne parcele. Pristup informacijama za ugrožene grupe omogućit će PIU, u skladu sa potrebama, odnosno situacijom svake pojedinačne osobe, odnosno domaćinstva, u saradnji sa općinskom službom socijalne zaštite.

Pored toga, Preduzeće će redovno zakazivati i održavati sastanke sa predstavnicima interesnih grupa, na sljedeći način:

- Predviđeno je da se **javni konsultativni sastanci** održavaju svakih 6 mjeseci kako tokom pripreme tako i u fazi provedbe projekta. Prije početka projekta bit će održan najmanje jedan konsultativni sastanak. Za vrijeme ovih sastanaka, učesnici će imati mogućnost dati svoje mišljenje i primjedbe u vezi sa Projektom, kao i predlagati moguća rješenja za pitanja koja se postave ili probleme koji se utvrde, što će biti dokumentirano i obrađeno u Izveštajima o monitoringu provedbe Projekta.
- **Konsultativni sastanci na nivou lokalne zajednice** usmjereni su na angažman pojedinaca, domaćinstava i privrednih subjekata pogođenih građevinskim aktivnostima za proces konsultacija i bit će organizirani po potrebi u lokalnim zajednicama.
- **Individualni konsultativni sastanci** imaju za cilj angažman pojedinih interesnih grupa u pogledu konkretnih pitanja, i bit će organizirani po potrebi. Ovu vrstu sastanaka može inicirati preduzeće, odnosno svaka utvrđena interesna grupa.
- **Javne rasprave** bit će održavane u skladu sa uslovima važećih zakona na lokalnom nivou s ciljem provođenja javnih konsultacija u pogledu sadržaja Procjene utjecaja na okoliš i drugih dokumenata.

Vrijeme i mjesto održavanja javnih konsultativnih sastanaka preciznije će odrediti Jedinica za provedbu Projekta po utvrđivanju datuma početka projekta. Sve intersne grupe bit će obaviještene o tačnom datumu, vremenu i mjestu održavanja konsultativnog sastanka, najmanje 7 dana unaprijed, objavljivanjem informacija putem web stranice Preduzeća, kao i u dnevnim novinama, putem radio i TV stanica po potrebi.

⁵ BIHAMK je automoto klub koji radi na teritoriji cijele zemlje, detaljne informacije dostupne na <http://www.bihamk.ba/>.

7 Provedba Okvira za otkup zemljišta i preseljavanje

7.1 Odgovornosti za provedbu

Ovaj Okvir je pripremio i usvojilo Preduzeće; stoga sve strane koje su uključene u Projekat, uključujući Preduzeće i Izvođača sa kojim će Preduzeće ugovoriti izvođenje radova na lokacijama Projekta, imaju obavezu provedbe zahtjeva iz Okvira za otkup zemljišta i preseljavanje.

Odgovornosti koje će biti zajedničke za Preduzeće, Izvođača i druge agencije uključene u Projekat, u skladu sa Tabelom 4 u daljem tekstu su::

Tabela 4. Organizacione odgovornosti i rješenja

Zadatak	Odgovorni subjekat
Objavljivanje informacija svim osobama i zajednicama pogođenim projektom	Preduzeće
Neposredna komunikacija sa vlasnicima i korisnicima imovine obilazak istih	Preduzeće kao korisnik eksproprijacije i uključene općine kao organi za eksproprijaciju
Pregovori i aktivnosti na eksproprijaciji, prije početka građevinskih radova	Preduzeće i uključene općine
Pružanje pomoći ugroženim osobama / domaćinstvima	Preduzeće u saradnji sa općinskim službama nadležnim za socijalnu zaštitu, raseljene osobe i izbjeglice
Isplata / osiguravanje paketa naknade	Preduzeće
Monitoring i izvještavanje o eksproprijaciji	Preduzeće
Monitoring i izvještavanje o privremenom zauzimanju zemljišta izvršenom nakon početka izgradnje	Izvođač
Upravljanje postupkom za pritužbe	Preduzeće

7.2 Troškovi

Troškove otkupa zemljišta finansirat će Preduzeće. Neophodni budžet će pripremiti Odjel za eksproprijaciju u okviru Preduzeća po završetku pripremnog plana eksproprijacije.

7.3 Monitoring i izvještavanje

Preduzeće će provoditi monitoring i voditi bazu podataka o otkupu zemljišta sa podacima o porodicama/privrednim subjektima čija je imovina pogođena (uključujući i one koji nisu vlasnici imovine). Podaci/ informacije će biti periodično ažurirani kako bi se pratio napredak porodica i poslovnih subjekata.

Preduzeće će pripremati i EBRD-u dostavljati godišnje izvještaje o napretku u provedbi ovog Okvira. Pored toga, Preduzeće će omogućiti izradu završne revizije na kraju postupka otkupa zemljišta koju će provesti nezavisni stručnjak.

Pokazatelji koji će se koristiti za praćenje, naročito će uključivati sljedeće:

Ceste FBiH – Sanacija šteta od poplava i modernizacija – Okolišna i socijalna procjena
Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje

- Ukupna potrošnja na eksproprijaciju i naknade
- Broj osoba pogođenih projektom po kategorijama
- Broj objekata (stambenih i drugih) koji su određeni za rušenje
- Broj javnih sastanaka i konsultacije sa pogođenim osobama
- Broj i postotak pojedinačnih ugovora o naknadi potpisanih prije početka građevinskih aktivnosti
- Broj osoba koje su zatražile posebnu pomoć i vrsta pomoći koja je blagovremeno pružena ugroženim pojedincima/domaćinstvima
- Broj osoba koje su dobile novčanu naknadu u datom periodu razvrstanih prema vrsti naknade i iznosima.
- Broj i iznos isplata na osnovu gubitka prihoda
- Broj i vrsta pritužbi koje se odnose na otkup zemljišta (koje su dostavljene i riješene, i period koji je bio potreban za njihovo rješavanje)

8 Mehanizam za pritužbe

Preduzeće će ustanoviti evidenciju o pritužbama. Svaki komentar ili pitanje od interesa može se dostaviti Jedinici za provedbu ili Izvođaču bilo usmeno ili u pisanoj formi (poštom ili e-poštom), odnosno dostavljanjem u vidu pritužbe (vidi Dodatak 5), bez troškova za žalitelja. Sve pritužbe će biti upisane u evidenciju i bit će im dodijeljen broj, a prijem pritužbe bit će potvrđen u roku od 7 kalendarskih dana.

Svaka pritužba će biti upisana u evidenciju sa sljedećim informacijama:

- opis pritužbe,
- datum slanja žalitelju potvrde o prijemu pritužbe,
- opis poduzetih radnji (istraga, korektivne mjere), i
- datum rješavanja i okončanja / dostavljanje povratnih informacija.

Jedinica za provedbu će poduzeti sve opravdane napore da po prijemu pritužbe riješi pitanje na koje se odnosi pritužba. Ukoliko Jedinica za provedbu nije u mogućnosti da riješi probleme neposrednom korektivnom mjerom, bit će određena dugoročna korektivna mjera. Žalitelj će biti obaviješten o predloženoj korektivnoj radnji i svemu što je uslijedilo nakon te mjere u roku od 25 kalendarskih dana po slanju obavijesti o prijemu pritužbe.

Ukoliko Jedinica za provedbu nije u mogućnosti riješiti konkretan problem koji je pokrenut putem mehanizma za pritužbe ili ukoliko nije potrebno preduzimati radnje, dostavit će iscrpno obrazloženje / razloge o tome zašto problem nije riješen. Odgovor će također sadržati objašnjenje o tome kako osoba / organizacija koja je podnijela pritužbu može nastaviti žalbeni postupak ukoliko nije zadovoljna ishodom.

Sve vrijeme, žalitelji mogu tražiti druga pravna sredstva u skladu sa važećim zakonskim okvirom u FBiH.

Za radnike je na raspolaganju zaseban postupak za podnošenje pritužbi.

Kontakt podaci za upite i pritužbe:

Na ruke: Rukovoditelj PIU

Javno preduzeće "Ceste FBiH"

Adresa: Terezija 54, 71000 Sarajevo

T: +387 33 250 370, F: +387 33 250 400

Ceste FBiH – Sanacija šteta od poplava i modernizacija – Okolišna i socijalna procjena
Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje

Dodatak 1: Spisak dionica po putnim pravcima i kantonima

Br.	Kanton	Dionica puta	Putni pravac
1.	Hercegovinačko-neretvanski kanton	Mostar (Mostarska obilaznica)	Sarajevo-Mostar
2.		Prozor - Jablanica ¹	Sarajevo-Mostar
3.	Unsko-sanski kanton	Izačić-Kamenica	Sarajevo-Bihać
4.		Bihać – Bosanska Krupa	Sarajevo-Bihać
5.		GBH/HR (Izačić) – Bihać ⁴	Sarajevo-Bihać
6.		Kamičak – Ključ	Sarajevo-Bihać
7.		Kamičak - Ključ	Sarajevo-Bihać
8.		Srednjobosanski kanton	Kaonik - Gromiljak
9.	Jajce Jug – Donji Vakuf ¹		Sarajevo-Bihać
10.	Jajce Jug – Donji Vakuf ¹		Sarajevo-Bihać
11.	Nević Polje - Kaonik		Sarajevo-Bihać
12.	Bugojno		Sarajevo-Bihać
13.	Donji Vakuf		Sarajevo-Bihać
14.	Novi Travnik (BNT)		Sarajevo-Bihać
15.	Nević Polje – Kaonik		Sarajevo-Bihać
16.	Bugojno 2 – Gornji Vakuf		Sarajevo-Bihać
17.	Tuzlanski kanton		Pelagićevo – Srebrenik
18.		Pelagićevo – Srebrenik	Sarajevo-Tuzla-Orašje
19.		Srebrenik – Šiški Brod ³	Sarajevo-Tuzla-Orašje
20.		Srebrenik – Šiški Brod ³	Sarajevo-Tuzla-Orašje
21.		Srebrenik – Šiški Brod ³	Sarajevo-Tuzla-Orašje
22.		Teslić (Barići) - Karuše	Sarajevo-Tuzla-Orašje
23.		Vitalj – Olovo	Sarajevo-Tuzla-Orašje
24.		Pelagićevo – Srebrenik	Sarajevo-Tuzla-Orašje
25.		Srebrenik – Šiški Brod	Sarajevo-Tuzla-Orašje
26.		Živinice 1 – Vitalj	Sarajevo-Tuzla-Orašje
27.		Donja Orahovica – Šiški Brod ¹	Sarajevo-Tuzla-Orašje
28.		Srebrenik – Šiški Brod	Sarajevo-Tuzla-Orašje
29.		Simin Han 1 – Donje Caparde	Sarajevo-Tuzla-Orašje
30.		Kladanj - Vlasenica	Sarajevo-Tuzla-Orašje
31.	Sarajevski kanton	Olovo - Semizovac	Sarajevo-Tuzla-Orašje
32.		HW Jošanica 1 – Stup ¹	Sarajevo-Bihać
33.		Olovo – Semizovac	Sarajevo-Tuzla-Orašje
34.	Zeničko-dobojski kanton	Nemila o – Lašva ¹	Sarajevo-Bihać
35.	Bosansko-podrinjski kanton	Goraždanska obilaznica	Sarajevo-Goražde
36.	Zapadno-hercegovački kanton	Grude (M6 - R420 priključak)	Sarajevo-Mostar
37.	Posavski kanton	Granica BiH/HR – Lončari	Sarajevo-Tuzla-Orašje

Dodatak 2: Uzorak nacrtu Plana otkupa zemljišta i preseljavanja

▪ UVOD

Navesti opis i kontekst projekta, opisati komponente projekta za koje je potrebno provesti otkup zemljišta i preseljavanje; definirati ciljeve i opseg Plana otkupa zemljišta i raseljavanja (LARP); navesti informacije o **trenutnom statusu Projekta i planiranom postupku otkupa zemljišta**.

▪ PRAVNI OKVIR

Opisati sve relevantne zakone i propise na lokalnom nivou koji su važeći za preseljavanje; opisati zahtjeve EBRD-a; utvrditi **neusklađene odredbe** između zakona na lokalnom nivou i politika EBRD-a, i opisati **mehanizme za rješavanje tih neusklađenih odredbi** u konkretnom Projektu.

▪ UTJECAJI PROJEKTA

Utvrditi kategorije utjecaja i pogođene osobe; naznačiti rezultate popisa i anketa o socijalnom i ekonomskom statusu.

▪ NAKNADE I PRIZNATA PRAVA

Definirati **priznata prava za sve kategorija pogođenih osoba** (uključujući zajednice na čijoj se teritoriji izvode građevinski radovi), pri čemu posebnu pažnju treba posvetiti ugroženim osobama/grupama; izraditi **matricu o priznatim pravima** uz prijedlog o naknadi i pomoći za različite pogođene kategorije, uključujući pomoć i podršku nositeljima prava koji nemaju pravo vlasništva i posebnu pomoć ugroženim ženama i muškarcima gdje je potrebno; ugraditi mjere za pružanje pravne pomoći raseljenim osobama kako bi im se omogućilo da ispune administrativne uslove prije otkupa zemljišta i, po potrebi, traže zaštitu pred sudom; opisati organizacione **procedure za prenos priznatih prava**.

▪ OBJAVLJIVANJE INFORMACIJA I JAVNE KONSULTACIJE

Opisati **mehanizme za konsultacije** sa osobama pogođenim projektom, učešće muškaraca i žena koje imaju status raseljenih osoba u planiranju, provedbi i monitoringu; opisati kako informacije koje su objavljene i konsultacije koje su do sada održane tako i planirano objavljivanje informacija i održavanje konsultacija.

▪ PROVEDBA PLANA OTKUPA ZEMLJIŠTA I PRESELJAVANJA

Utvrditi **odgovornosti za provedbu** uključujući određivanje nositelja svake aktivnosti i kratko obrazloženje svake aktivnosti; utvrditi troškove i budžete (izvore finansiranja za preseljavanje, troškove preseljavanja i procjenu budžeta po troškovima i stavkama); odrediti uslove za **monitoring i izvještavanje** u pogledu otkupa zemljišta i preseljavanja i preduzimanje mjera po potrebi (procedure za praćenje i ocjenjivanje, ključne pokazatelje za praćenje i učestalost davanja izvještaja).

▪ UPRAVLJANJE POSTUPKOM ZA RJEŠAVANJE PRITUŽBI

Opisati svaki korak u postupku **evidentiranja i rješavanja pritužbi** i navesti konkretne pojedinosti u vezi sa besplatnim postupkom za evidentiranje pritužbi, rok za odgovor, i načine komunikacije; opisati žalbeni postupak.

▪ ANEKSI

Aneksi mogu uključivati:

- Spiskove pogođenih zemljišnih parcela, karte i sl.
- Kopije instrumenata za popisivanje i anketiranje i drugih sredstava za provedbu istraživanja
- Informacije o svim javnim konsultacijama uključujući javno oglašavanje i raspored javnih sastanaka, zapisnike sa sastanaka i spiskove učesnika

Dodatak 3: Uzorak upitnika za Anketu o socijalnom i ekonomskom statusu

Broj upitnika	
---------------	--

Datum anketiranja: _____

Ima anketara: _____

Kontrolor upitnika: _____

1. POGOĐENA IMOVINA

1.1. Mjesto: _____

1.2. Općina: _____

1.3. Katastarski broj parcele: _____

1.4. Oznaka u postojećim dokumentima o eksproprijaciji: _____

1.5. Vrsta imovine

Poljoprivredno zemljište	☐	Poljoprivredno zemljište sa objektom/objektima	☐	Zemljište koje se ne koristi	☐	Šuma	☐	Stambena parcela sa stambenim objektom	☐	Parcela sa privrednom djelatnošću	☐
--------------------------	--------------------------	--	--------------------------	------------------------------	--------------------------	------	--------------------------	--	--------------------------	-----------------------------------	--------------------------

1.6. Fotografija glave domaćinstva: _____

1.7. Foto aparat i broj kartice: _____

1.8. Naziv evidencije: _____

2. POGOĐENO DOMAĆINSTVO

2.1. Ime i prezime glave domaćinstva: _____

2.2. Etnička pripadnost: _____

2.3. Broj telefona (vlasnik i glava domaćinstva) _____

2.4. Podaci o članovima domaćinstva

	Ima i prezime	Veza sa glavom domaćinstva*	Godina rođenja	Pol		Zanimanje	Obrazovanje	Mjesto stanovanja
1	Glava domaćinstva	Glava domaćinstva		M	Ž			
2				M	Ž			
3				M	Ž			
4				M	Ž			
5				M	Ž			

Napomene ili komentari: _____

3. Ugroženost

3.1. Da li neko od članova domaćinstva ima sljedeće poteškoće:	3.2. Socijalna primanja (da ili ne, ukoliko da koja vrsta pomoći)
Fizičke smetnje	

Ceste FBiH – Sanacija šteta od poplava i modernizacija – Okolišna i socijalna procjena
Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje

Mentalne smetnje		
Hronično oboljenje za koje je potrebna redovna liječnička briga		
Hronična oboljenja za koje za potrebno bolničko liječenje		
Svi članovi domaćinstva koji su nezaposleni i koji nemaju redovna primanja		
Domaćinstvo koje se sastoji od starijih osoba, odnosno starije osobe koja živi sama		
Pripadnici etničkih manjina (npr. Roma)		
Ostali problemi (navesti konkretno)		

Naznači broj pogođenog člana domaćinstva po tabeli u dijelu 2 u relevantnoj rubrici

Napomene ili komentari:

4. OPIS POGOĐENE ZEMLJIŠNE PARCELE

4.1. Fotografija pogođene zemljišne parcele:

4.2. Foto aparat i broj:

4.3. Evidencijski broj/brojevi:

4.4. Ukupna površina: m²

4.5. Pogođena u cijelosti: Da/Ne

4.6. Ukoliko je odgovor ne, navesti površinu dijela koji nije pogođen:
m²

4.7. Mjesto parcela, ukupan broj parcela po mjestu i katastarska oznaka

Mjesto	Ukupan broj parcela	Katastarska oznaka parcele	Trenutna upotreba <i>Obilježi način upotrebe</i>
1.			Uglavnom za stanovanje Uglavnom za poljoprivredne djelatnosti Šuma Pašnjak Uglavnom za privrednu djelatnost Ne koristi se
2.			Uglavnom za stanovanje Uglavnom za poljoprivredne djelatnosti Šuma Pašnjak Uglavnom za privrednu djelatnost Ne koristi se

5. VLASNIŠTVO

5.1. Vlasnik: Da Ne 5.2. Korisnik: Da Ne

5.3. Oblik vlasništva	
Upisano vlasništvo	
U postupku legalizacije	
Formalni zakup javne imovine	Vlasnik:
Formalni zakup privatne imovine	Vlasnik:
Neformalni zakup	Vlasnik:
U potpunosti neformalni	
Zajedničko vlasništvo DA / NE	Ukoliko jeste, navesti ostale vlasnike:

5.4. Ukoliko je u postupku legalizacije, naznačiti fazu legalizacije:

5.5 Ukoliko je u potpunosti neformalno, u kojim je okolnostima posjednik došao u posjed ove parcele:

Ceste FBiH – Sanacija šteta od poplava i modernizacija – Okolišna i socijalna procjena
Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje

5.6. Kada se posljednji put promijenio vlasnik/korisnik imovine? _____

Napomene ili komentari:

Samo za poljoprivredne parcele:

Usjevi koji su nađeni na pogodnom dijelu parcele u vrijeme provedbe anketnog ispitivanja:

Višegodišnji/ Godišnji Vrste: _____

Ukoliko su višegodišnji: Godina zasada: _____

Uobičajeni urod na ovoj parceli prema navodima poljoprivrednog proizvođača: _____ (navesti jedinicu)

Ukupno imanje poljoprivrednika, uključujući ovu i ostale parcele: _____ hektara

Uključujući obrađenu zemlju, pašnjak, šumu, ugar, neiskorišteno zemljišta – uključiti cjelokupno zemljište na raspolaganju poljoprivrednom proizvođaču bez obzir na oblik vlasništva

Od toga obrađeno ove godine: _____ hektara

Napomene i komentari:

6. OPIS POGOĐENIH OBJEKATA

6.1. Fotografija objekta: _____

6.2. Fotoaparat i broj kartice: _____

6.3. Zasebna građevina: DA / NE _____

6.4. Stan u većoj kući: DA / NE _____

6.4.a Stan u zgradi: DA / NE _____

6.4.b Kuća: DA / NE _____

6.5. Trenutni način korištenja

Uglavnom stambeni	
Komercijalni (mala preduzeće)	
Komercijalni (srednje ili veliko preduzeće)	
Za rekreaciju (npr. vikendica)	
Ne koristi se	
Ostalo (precizirati):	

Obilježiti odgovarajuću rubriku – U daljem tekstu navesti pojedinosti po potrebi

6.6. Vanjske dimenzije (glavna zgrada) m x m

6.7. Godina izgradnje: _____

6.8. Opće stanje (glavna zgrada):
S vana:
Unutra:
1: nova ili veoma dobro stanje
2: dobro
3: loše
4: ruševna, neupotrebljiva

Ceste FBiH – Sanacija šteta od poplava i modernizacija – Okolišna i socijalna procjena
Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje

6.9. Pomoćni objekti		6.10. izgrađeni od čvrstog materijala
Ljetna kuhinja		DA NE
Garaža		DA NE
Šupa		DA NE
Štala		DA NE
Ostalo (precizirati):		DA NE
Ostalo (precizirati):		DA NE
Ostalo (precizirati):		DA NE

Obilježiti relevantnu rubriku – navesti podrobnije podatke po potrebi:

Samo za stambene objekte

Prostor za stanovanje: _____ m²

Broj soba: _____

Broj spratova: _____

Brojati samo dnevni boravak i spavaće sobe. Uključiti prizemlje.

Sistem grijanja:

Komunalne usluge		
Priključak na javnu mrežu vodosnabdijevanja	DA	NE
Priključak na javnu elektroenergetsku mrežu	DA	NE
Priključak na sistem javne kanalizacije	DA	NE
Telefonski priključak	DA	NE
Tekuća voda u kući	DA	NE

7. Oblik vlasništva/posjeda

7.2. Ukoliko je u potpunosti neformalan, u kojim okolnostima je korisnik došao u posjed objekta?

7.3. Kada se posljednji put promijenio vlasnik/posjednik objekta? _____

Napomene i komentari (naročito za potpuno neformalni oblik vlasništva):

8. OPIS POGOĐENOG PRIVREDNOG SUBJEKTA

7.1. Oblik vlasništva	
Uknjiženo vlasništvo	
Sticanje vlasništva u toku	
Formalni zakup javne imovine	Vlasnik:
Formalni zakup privatne imovine	Vlasnik:
Neformalno korištenje	Vlasnik:
U potpunosti neformalan	
Više vlasnika DA / NE	Ukoliko jeste, nabrojati ostale vlasnike:

Obilježiti relevantnu rubriku

8.1. Fotografija

8.2. Foto aparat i broj kartice:

8.3. Naziv/i evidencije:

8.4. Vrsta djelatnosti:

8.5. Godina osnivanja:

8.6. Navesti pojedinosti o veličini privrednog subjekta i djelatnosti gdje je potrebno:

Ceste FBiH – Sanacija šteta od poplava i modernizacija – Okolišna i socijalna procjena
Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje

8.7. Da li privredni subjekat koristi neki pogođeni objekat ili parcelu: Da /Ne – **Ukoliko koristi**, navesti oznaku objekta ili parcele:

8.8. Ostale pogođene nekretnine koje koristi privredni subjekat: _____
Primjer: Podzemni spremnik goriva

8.9. Koliko privredni subjekat ima zaposlenih s punim radnim vremenom: _____
S nepotpunim radnim vremenom: _____

8.10. Podaci o zaposlenicima

Ime zaposlenika	Stručna sprema i zanimanje	Starosna dob	Pol		Plata	Radni staž u firmi/privrednom preduzeću	Broj izdržavanih članova porodice	Koliko km putujete do posla? (km)
1.			M	Ž				
2.			M	Ž				
3.			M	Ž				
4.			M	Ž				
5.			M	Ž				

Napomene i komentari:

PRAVNI ASPEKTI

8.10. Privredni subjekat je formalno registriran: DA / NE

UKOLIKO JE FORMALNO REGISTRIRAN: Pravni oblik djelatnosti: _____
vlasnici (dioničari): _____ Dionice: _____%
_____ Dionice: _____%
_____ Dionice: _____%
_____ Dionice: _____%

8.11. Upravitelj ukoliko nije vlasnik (ime, adresa): _____

UKOLIKO JE DJELATNOST NEFORMALNA: Vlasnik: _____

Upravitelj: _____

EKONOMSKA SITUACIJA PRIVREDNOG SUBJEKTA

8.12. Prosječno u toku protekle tri godine:

Uobičajeni prihod (KM na godišnjem nivou)	Uobičajena dobit (KM na godišnjem nivou)
---	--

Napomena: Ukoliko je djelatnost osnovana prije manje od 3 godine, navesti informacije za proteklu godinu.

Napomene i komentari:

9. POGOĐENO DOMAĆINSTVO

Ceste FBiH – Sanacija šteta od poplava i modernizacija – Okolišna i socijalna procjena
Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje

9.1. Koliko dugo živite ovdje (godina kad ste se doselili):

9.2. Gdje ste ranije živjeli?

9.3. U kojim okolnostima ste uselili ovdje?

SREDTVA ZA ŽIVOT

9.4. Ukupni prihod domaćinstva

IU koju od sljedećih kategorije spada prosječni mjesečni prihod od vašeg cijelog domaćinstva:	
Manje od 500 KM	
Između 500 i 1.000 KM	
Između 1.000 i 1.500 KM	
Više od 1.500 KM	

U slučaju da u domaćinstvu ima više hranitelja porodice, treba objediniti podatke o njima

Od navedenih, koji su glavni izvori prihoda:			
Plate		Penzije	
Poljoprivredna proizvodnja		Vladina i druga pomoć	
Malo preduzeće		Ostalo (precizirati):	
Doznaka sredstava		Ostalo (precizirati):	

(1: najveći, 2 drugi po veličini, itd.... – o: nevažno ili nema)

9.5. Od navedenih, na koje stavke najviše trošite?

Hrana		Stanovanje (hipoteka ili zakup)		Komunalne usluge (voda, struja, telefon)		Porezi		Prevoz	
Obrazovanje		Zdravlje		Garderoba		Ostalo (precizirati):		Ostalo (precizirati):	

Važi samo za potrošnju domaćinstva – troškovi malog preduzeća se ne razmatraju pod ovom stavkom (1: najveći, 2 drugi po veličini, itd.... – o: nevažno ili nema)

9.6. Da li proizvodite neku hranu za vlastite potrebe: Da / Ne

9.7. Precizirati šta i od kakve je važnosti:

9.8. Postoje li period kada je zaista teško zadovoljiti osnovne potrebe: Da / Ne

PRESELJAVANJE

9.9. Šta predviđate da će biti vaši najveći problemi ukoliko budete obuhvaćeni preseljavanjem?

Gubitak sredstava za život			Gubitak društvene mreže		Gubitak imovine		Ostalo (precizirati):	
Muški član domaćinstva								
Ženski član domaćinstva								

1: najvažniji, 2 drugi po važnosti, itd.... – o: nevažno ili nema)

9.10. Kako vidite rješenje za navedene probleme?

Muškarac:

Žena:

Kombinirano/ukoliko daju:

Napomene i komentari:

10. VRSTA NAKNADE KOJOJ SE DAJE PREDNOST

10.1. ukoliko projekat zaživi i vi budete pogođeni, kojem načinu nadoknade biste dali prednost (pod pretpostavkom da imati pravo na naknadu što još treba potvrditi):

10.2. **Preseljavanje** (preseljenje u drugu kuću u području koje nije pogođeno) DA / NE

Ukoliko je odgovor da, gdje: Kanton:

Općina

Mjesto

10.2.a. U slučaju privrednog subjekta: preseljenje privredne djelatnosti na drugo mjesto DA / NE

Ceste FBiH – Sanacija šteta od poplava i modernizacija – Okolišna i socijalna procjena
 Okvir za otkup zemljišta i preseljavanje

Ukoliko je odgovor da, gdje: Kanton:

Općina

Mjesto

10.3. Šta vam je najvažnije pri izboru mjesta za preseljavanje (poredati po stepenu važnosti)?

Ispitanik	Blizina škola	Blizina zdravstvene zaštite	Blizina rođaka	Blizina društvenih mreža (precizirati)	Blizina radnog mjesta
Muški član domaćinstva					
Ženski član domaćinstva					
	Ostalo (precizirati):	Ostalo (precizirati):	Ostalo (precizirati):	Ostalo (precizirati):	
Muški član domaćinstva					
Ženski član domaćinstva					

1: najvažnije, 2 drugo po važnosti, itd.... – 0: nevažno ili nema)

10.4. **Naknada u novcu** DA / NE

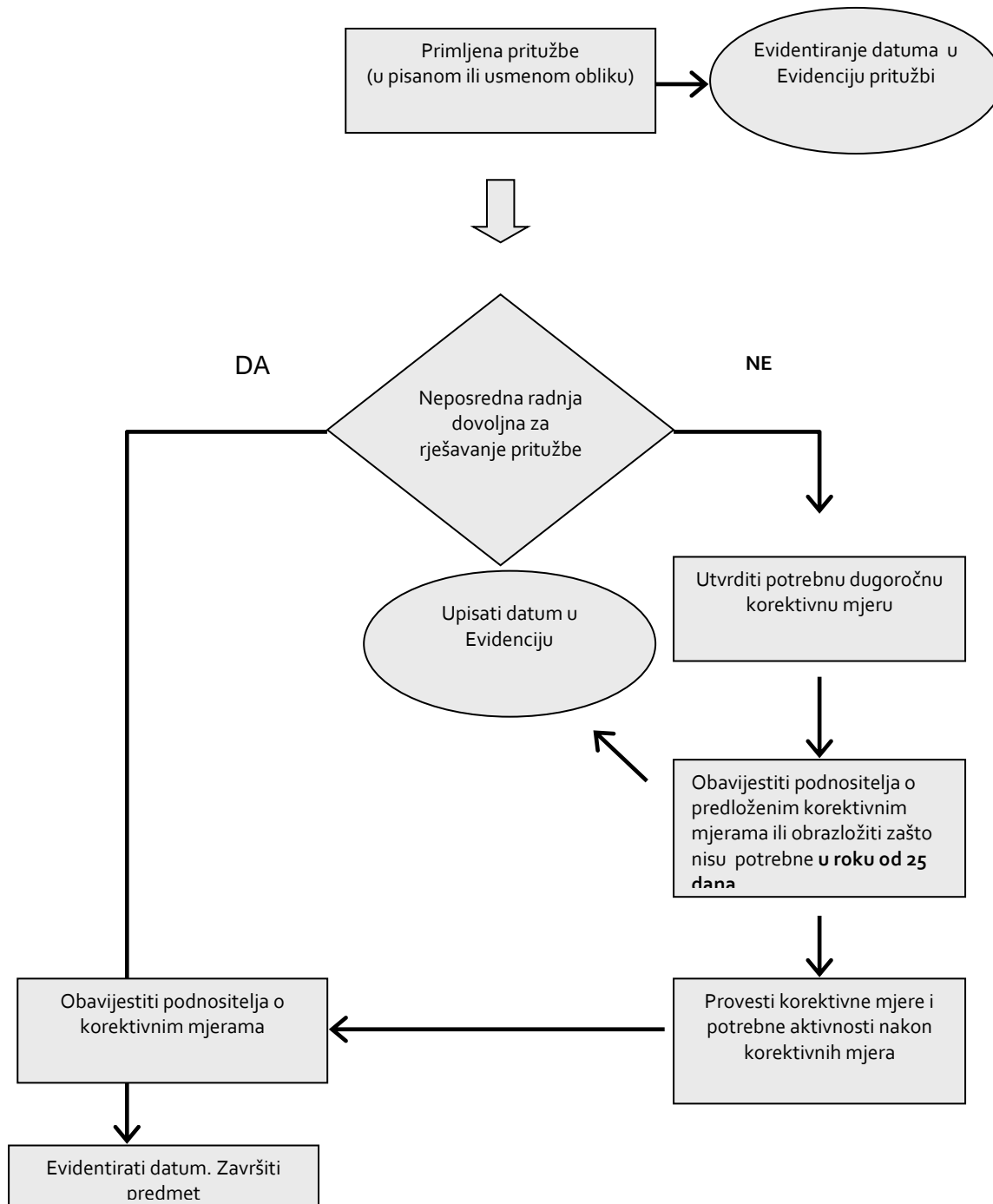
10.5. Imate li drugu kuću u koju možete preseliti? DA / NE

10.6. Ukoliko nemate, da li biste kupili drugu nekretninu u koju biste preselili?

10.7. Zašto biste dali prednost naknadi u novcu u odnosu na preseljavanje?

Napomene i komentari:

Dodatak 4: Organigram postupanja po pritužbama

Dodatak 5: Obrazac za pritužbe

Oznaka:	
Ime i prezime	
Podaci za kontakt Navesti željeni način kontaktiranja (pošta, telefon, e-pošta).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poštom: Navesti adresu za dostavu pošte: _____ _____ _____ ▪ Telefonom: _____ ▪ E-poštom
Željeni jezik za komunikaciju	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bosanski / Srpski / Hrvatski ▪ Engleski (ukoliko je moguće)
Opis događaja na koji se odnosi pritužba	
Opis događaja na koji se odnosi pritužba	Šta se desilo? Mjesto događaja? Ko ga je prouzrokovao? Koja je posljedica problema?
Datum događaja / Razloga za pritužbu	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jednokratni događaj/razlog za pritužbu (datum _____) ▪ Desio se jednom ili više puta (koliko puta? _____) ▪ U toku (trenutno imate problem)
Šta biste željeli da se preduzme?	
Šta biste željeli da se preduzme?	

Potpis: _____

Datum: _____

Ovaj obrazac poslati na adresu:
JEDINICA ZA PROVEDBU PROJEKTA
PROJEKAT SANACIJE ŠTETA OD POPLAVA
I MODERNIZACIJE PUTEVA
 RUKOVODITELJ PIU
 JAVNO PREDUZEĆE "CESTE FBiH"
 Adresa: Terezije 54
 71000 Sarajevo
 T: +387 33 250 370
 F: +387 33 250 400